

Soru: Bir tanıdığa 18'000.- İsviçre Frangı borç para verdim. Geri ödemeye söz verdiği halde bana hala beş kuruş bile geri vermedi. Ben şimdi onu mahkemelik etmek için nereye ve nasıl müracaat etmem gerekiyor? Avukatsız gidebilir miyim?

Cevap: Bu soru Aralık 2010 tarihinde yöneltilmiş olsaydı, sizin ve tanıdığınızın hangi kantonda ikamet ettiğini bilmek gerekirdi. Her kantonun kendisine has bir hukuk yargılama kanuna sahipti. İsviçre, yargılama hukukunun tekdüzen olmayan Avrupa'da münferit ülkeydi. Bu durum 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe giren Federal Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (*Zivilprozessordnung/Code de Procédure Civil*) ile yılbaşından beri aniden değişti. 26 kanton hukuk yargılama kanunları yerine bu yeni kanunu geçti. Sadece mahkemelerin düzenlenmesi yine kantonların yetkisinde kalmıştır.

Federal Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun temel kurallarına göre tanıdığınızın ikamet ettiği yetkili tahkim makamına (*Schlichtungsbehörde/Autorité de Conciliation*) şahsen sözlü ya da yazılı olarak müracaat etmeniz gerekiyor. Müracaatınızdan en geç iki ay sonra tahkim makamı sizi ve tanıdığınızı uzlaşmaya ve tarafların şahsen katılmaları gereken bir duruşmaya davet eder. Bu uzlaşmanın yegâne amacı yargıyı gereksiz davalarla meşgul etmemek ve her iki tarafların kabul ettikleri bir çözüm bulmak. Tahkim makamı tarafları dinledikten sonra hukuk ilkelerine dayanarak çözüm yollu bulmaya bakar. Bu makamların CHF 2'000.- varan ihtilafları karara bağlama yetkilerine ve CHF 5'000.- dava değerlerine varan davalarda karar öneri yetkilerine sahiplerdir. Tahkim makamın uzlaşma önerisi duruşma sonucunda taraflardan itiraz edilirse, davacı tarafa bir dava yetki belgesi (*Klagebewilligung/Autorisation de procéder*) verilir. Bu dava yetki belgesi üç ay geçerlidir ve yetkili mahkemeye bu müddet içinde sunulmalıdır.

Kanunda kolaylaştırılmış dava (*Vereinfachtes Verfahren/Procédure Simplifiée*) olarak tarif edilen yargılamaalarda tartışma konusu CHF 30'000.- altında ise veya ihtilaf konusu kira, iş ve tüketici hakları gibi sosyal özel hak konularında uygulanmaktadır. Bu yargılanma hâkimin soru sorma yükümlülüğün, usul kolaylaştırma ve sözlülük ilkesine tasvir edilmektedir. Bu gibi davalarda dava yetki belgesinin ve delillerin sunulmasından hariç gerekçe ve izahat içermeyen kolaylaştırılmış ve basit bir dava dilekçesinin mahkemeye sunulması ya da şahsen sözlü müracaat edilmesi yeterlidir. Yargıç tarafları sözlü olarak dinledikten ve en geç duruşma esnasında ibraz edilen delilleri inceledikten sonra kararını verir.

Ancak dikkat edilmesi bir husus mahkeme masraflarıdır. Kişiler ve KOBİ'ler ilgilendiren en önemli olan değişim genel masraflar için avans ödeme zorunluluğudur. Davacı olan taraf ikameti sorulmadan dava açacakları zaman tüm mahkeme masraflarını önceden avans olarak ödemeleri ön görülmektedir. Zira dava kazanıldığında bile mahkeme önceden davacı tarafından ödenen avans ile kendi giderlerini tatmin edecektir. Yani davacı taraf tahsilât riski taşıırken adli yardımdan faydalanamayan ve ödeyemeyecek durumda olan davalılarda, davacı tarafın mahkemeye girişi daha da zorlanabilir ve masraflı olması tehlikesini içerir.

İkinci sorunuza cevaben, İsviçre'de bu yeni kanun bile avukatlık zorunluluğu getirmemiştir. Siz yani davanıza avukatsız müracaat edebilir ve duruşmalara katılabilirsiniz. Tahsilât ve göz ardı edilemeyecek mahkeme masraflar riskinin yanına, sırf usul hatasını yapıp ve bunun yüzünden haklı bir davanızı kayıp edilmesinin hayal kırıklığın uğramamanız için güvendiğiniz bir avukata danışmanızı önemle tavsiye ederim.

Son olarak yeni kanunun yılbaşında yürürlüğe girmesi bir anda tüm derdest yargılamaların yeni kanuna göre kararlaştırılması anlamına gelmemektedir. 1 Ocak 2011 tarihinden önce açılan bir dava ilgili yargı makamlar tarafından eski kanton hukukunu uygulayarak dava bitimine kadar görülecektir. İtiraz ve temyizlerde eski hukuka göre karara bağlanmış ancak kesinleşmemiş davalarda yüksek bir kanton makamı önüne gelirse yeni kanun düzeni uygulanacaktır.